

2024 YILI BÜTÇE SUNUŞ KONUŞMASI

(TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu)

2024 YILI BÜTÇE KANUNU TEKLİFİ VE 2022 YILI KESİN HESAP KANUNU TEKLİFİ

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı

22.11.2023

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER
BAKANLIĞI

2024 YILI
BÜTÇE SUNUŞ KONUŞMASI

2024 YILI
BÜTÇE KANUNU TEKLİFİ
VE
2022 YILI
KESİN HESAP KANUNU TEKLİFİ

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ
T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı

22 Kasım 2023

- 2024 YILI BÜTÇE KANUNU TEKLİFİ VE 2022 YILI KESİN HESAP KANUNU TEKLİFİ
- PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SUNUŞ KONUŞMASI / 22 KASIM 2023

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun Kıymetli Üyeleri,

Sizleri saygı ve hürmetle selamlıyorum.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının faaliyetleri, 2024 yılı bütçe teklifi, 2022 yılı kesin hesabı ve Sayıştay Raporuna dair bilgi sunmak üzere söz almış bulunuyorum.

Bu vesileyle, Cumhuriyetimizin 100. yaşını bir kez daha kutluyorum. Büyük bir coşku ve gururla karşıladığımız devletimizin ikinci asrının, ülkemiz ve milletimiz için hayırlar getirmesini temenni ediyorum.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü, bu vatanı canları pahasına korumuş şehitlerimizi ve gazilerimizi rahmet ve şükranla yâd ediyorum.

Türkiye Yüzyılı'nın ilk bütçesinin, 2024 yılı bütçesinin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olmasını diliyorum.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Konuşmamda **“Güçlü Birey, Güçlü Kadın, Güçlü Aile, Güçlü Türkiye”** anlayışıyla yurt içinde ve yurt dışında yürüttüğümüz politikalarımız ve faaliyetlerimiz hakkında bilgi sunacağım.

Sunumuma geçmeden önce Sayın Cumhurbaşkanımızın, Kudüs'ün ve tüm Filistin topraklarının eski günlerine kavuşması dileğini, ateşkesin ve insani yardımların engelsiz şekilde Gazze'ye ulaşmasının sağlanması çağrısını yinelemek istiyorum.

Bugün devlet olarak, Gazze'ye insanî yardımları ulaştırmak için elimizden gelen tüm çabayı ve gayreti gösteriyoruz. Bu kapsamda **Filistinli çocukları Türkiye'ye getirerek bu haksız saldırıların açtığı yaraları saracağız. Türkiye dünyanın neresinde olursa olsun mazlumlara uzatılan bir şefkat eli olmaya devam edecek.**

Değerli Başkan, Saygıdeğer Milletvekilleri,

6 Şubat'ta; geçmişte bir benzeri daha görülmemiş büyük bir yıkım yaşadık. Kahramanmaraş merkezli depremler nedeniyle binlerce vatandaşımızı kaybettik. Deprem nedeniyle 46 çalışma arkadaşımızı yitirdik. Acısını hâlâ derinden hissettiğimiz vatandaşlarımız için bir kez daha Allah'tan rahmet ve milletimize sabır diliyorum.

Devlet olarak ilk andan itibaren tüm imkânlarımızı seferber ettik. Merkez ve taşra teşkilatlarımızla depremden etkilenen kardeşlerimizin yardımına koştuk.

Depremın ilk gününde korumamız altında olan engelli, yaşlı, çocuk ve kadınlardan oluşan **2 bin 610 kişiyi** güvenli bölgelerdeki kuruluşlara yerleştirdik.

1.300 kişilik Afet Acil Sosyal Yardım ekibini ivedi bir şekilde bölgeye yönlendirdik.

Vatandaşlarımızın acil ihtiyaçları için;

- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına **1,8 milyar Türk Lirası** gönderdik.
- Ulusal ve uluslararası **88 aynî bağış deposu** kurduk.
- 206'sı deprem bölgesinde olmak üzere **300 sosyal market** kurduk.
- **14 Mobil Sosyal Market Tırını** faaliyete geçirdik.
- Kadınlar ve bebekler için **27 giyim ve bebek bakım** ünitesi kurduk.
- Aynî bağışlar için hava araçlarıyla **487 sefer** tertip ettik.
- **32 binden fazla yardım tırını** aynî yardım depolarına yönlendirdik.

Ekiplerimizle; hastanelerde, çadırlarda, vatandaşlarımızın yaşadığı tüm alanlarda depremden etkilenenlerle görüştük, ihtiyaçlarını tespit ettik.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti dâhil, Türkiye'nin dört bir yanında

bulunan depremden etkilenenlerle yüz yüze, 7 gün 24 saat boyunca kesintisiz psikososyal destek faaliyetleri yürüttük. Bu kapsamda **3,9 milyon kişiye** ulaştık.

Afet alanında ihtiyaç duyulan malzemelerin lojistik planlamasını yaptık, teminini sağladık.

Rehabilitasyon amacıyla **“Kadın Kooperatifleri İş Atölyesi”** adıyla sosyal alanlar oluşturduk.

Çocuklar için tüm kurumlarımızla sıkı bir çalışma yürüttük. Çocuklarla ilgili talep ve bildirimlerin alındığı 7/24 hizmet veren bir çağrı merkezi kurduk. Tüm bilgileri şeffaf bir şekilde kamuoyuyla paylaştık.

Deprem nedeniyle ailesinden ayrı düşmüş veya refakatçisi olmayan **1.912 çocuğa** Türk milleti adına biz sahip çıktık. Hızlı bir koordinasyonla çocukların kimliklendirme çalışmalarını tamamladık. **Bu kapsamda;**

- 1.866 çocuğu ailesine veya aile yakınlarına teslim ettik.
- 5 çocuğu aile odaklı hizmetlerden faydalandırdık.
- Tedavisi devam eden 2 çocuğun durumlarını takip ediyoruz.
- 24 çocuğu Bakanlık olarak bakım ve koruma altına aldık.
- 15 çocuk ise maalesef vefat etmiştir.

Geçtiğimiz Ekim ayında çocukların güvenli ve huzurlu bir ortamda yetişmeleri için **Adıyaman ve Hatay’da** yeni çocuk evleri sitelerimizin temellerini attık. Bu yeni yaşam merkezlerimiz yeşil alanları, oyun ve spor sahalarıyla çocuklara sıcak bir yuva olacak.

STK’larımızla iş birliği içerisinde kadınlar ve çocuklar için çeşitli faaliyet ve etkinliklerin düzenlendiği merkezler açtık. Diğer yandan depremden etkilenen engelli vatandaşlar için **120 işaret dili tercümanı** sahada canla başla çalıştı. Engelliler için **6 mola evini** hizmete açtık.

Sahada hâlâ aktif bir şekilde çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Vatandaşlarımıza destek olmaya devam ediyoruz.

Bu vesileyle deprem bölgesinde büyük fedakarlıklarla çalışan kıymetli çalışma arkadaşlarıma huzurlarınızda teşekkürlerimi sunuyorum.

Rabbim ülkemize, milletimize bir daha böyle büyük bir acı yaşatmasın.

Sayın Başkan, Kıymetli Milletvekilleri,

Türkiye Yüzyılı'nı inşa edecek güçlü nesillerin yetişeceği aile yapısının ve değerlerinin korunması ve güçlendirilmesi için güçlü politikalar hayata geçiriyoruz.

Kadınların hayatın tüm alanlarında fırsat ve imkânlardan eşit bir şekilde faydalanması için çalışmalarımızı kararlılıkla sürdürüyoruz. İhtiyaç sahiplerine sosyal hizmet ve yardımların etkin bir hizmet ağıyla adil bir şekilde ulaştırılmasını sağlıyoruz.

12'nci Kalkınma Planında yer alan «**Nitelikli İnsan, Güçlü Aile, Sağlıklı Toplum**» hedefi bu anlayışın somut bir göstergesidir.

Merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatlarımız, sosyal hizmet kuruluşlarımız ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarımızla vatandaşlarımıza hizmetlerimizi ulaştırıyoruz.

Büyük fedakârlıklarla çalışan şehit yakını, gazi ve gazi yakınları; yükümüzü omuzlayan engelli kardeşlerimiz, devlet koruması altında yetişmiş arkadaşlarımız dâhil olmak üzere **66 bin 386 personelimizle** milletimize hizmet etmeye devam edeceğiz.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Toplumumuzun temeli olan aileyi güçlü kılmak için tüm paydaşlarımızın katkılarıyla 81 ilde “**Aile Çalıştayları**” gerçekleştirdik. Bu çalışmalarımızı Sayın Cumhurbaşkanımızın katılımlarıyla düzenlediğimiz «**8. Aile Şûrasıyla**» taçlandırdık. Şûrada alınan kararların Türkiye Yüzyılı hedeflerine ulaşılmasında

önemli bir yol haritası olacağına yürekten inanıyorum.

Şûra kararlarını destekleyecek **“Ailenin Güçlenmesi Vizyon Belgesi ve Eylem Planını”** 2024’ün başında milletimizle paylaşacağız. Bu planla **aile bağlamında** kalkınma, çevre, iklim ve dijitalleşme gibi konularda Türkiye’nin dört bir yanında farkındalık artırıcı çalışmalar yapacağız.

Aile yapısının ve değerlerinin güçlendirilmesi, ailenin risk ve tehditlerden korunması, aile bireylerinin psikososyal durumlarının iyileştirilmesine ilişkin politikalarımıza yön verecek **Aile Enstitüsü** ve **Bilim Kurulu** kuracağız. Enstitü ile Bakanlığımız politikalarına yön verecek akademik çalışmalar gerçekleştirecek ve personelimizin mesleki bilgi ve becerilerini artıracak nitelikli eğitim programları oluşturacağız.

Bilim Kurulu ile, Bakanlığımız çalışma alanlarına ilişkin veri temelli, bilimsel ve bütüncül bir perspektifle daha güçlü politikaların hayata geçmesini sağlayacağız.

Yeni dönemde Türk devletleriyle aile odaklı hizmet, eğitim, araştırma ve psikososyal destek alanlarında iş birlikleri geliştireceğimiz önemli bir süreci başlattık. Bu kapsamda yapacağımız **«Türk Dünyası Aile Bakanları Zirvesi»** ve **«Türk Dünyası Aile Çalıştayı»** için çalışıyoruz.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Programına ayırdığımız bütçe aileye verdiğimiz önemin somut bir göstergesidir. 2023 yılında programa **3,8 milyar** bütçe ayırmışken **yüzde 208 oranında** bir artışla 2024 yılında **11,9 milyar lira** ödenek tahsis ettik.

Ülkemizin dört bir yanında açtığımız **410 Sosyal Hizmet Merkezimizle** vatandaşlarımızın tek bir noktadan sosyal hizmetlere erişimini sağlıyoruz. Sosyal hizmetlere erişimi kolaylaştırmak için merkezlerimizi ülkemizin farklı bölgelerinde yaygınlaştıracacağız.

2024 yılı içerisinde **Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde** de bir **Sosyal Hizmet Merkezi açacağımızın müjdesini** paylaşmak isterim.

Politikalarımızın güçlü bir uygulaması olan **«Aile Sosyal Destek Programımızla»** ihtiyaçları sahada tespit ediyoruz.

Kırmızı yelekli kahramanlarımızla, hizmetlerimizi kişiye özel hale getirerek rehberlik ve önleyici tedbir faaliyetleri yürütüyoruz. 2017'den bu yana toplam **6,9 milyon haneye** misafir olduk. Sadece bu yıl deprem bölgesi dışında **4 bin 786 ASDEP** görevlimizle **1,3 milyon haneye** ulaştık.

Aile içi iletişimi geliştirmek amacıyla başlattığımız **«Aile Danışmanlığı»** hizmetiyle 109 bin kişiye hizmet sunduk. **«Evlilik Öncesi Eğitim Programımızla»** 1,6 milyon gencimize, **«Aile Eğitim Programımızla»** **3,8 milyon kişiye** eğitim verdik.

Petrol, doğalgaz ve maden gelirleriyle kurulan **“Aile ve Gençlik Fonu”** ile yeni evlilikleri teşvik ederek gençlerimize destek olacağız.

Ayrıca fon aracılığıyla gençlerin girişimlerine, gelişimlerine ve sosyal risklerden koruması projelerine de destek olacağız.

Fonun kurulmasına dair kanun teklifi komisyonda kabul edildi. Genel Kurulda ise görüşmeleri devam ediyor. Kanun teklifinin Meclis'imizden geçmesinin hemen ardından 2024'ün ilk yarısında pilot uygulamalarını deprem bölgesinden başlatacağız.

150 bin liralık desteği **48 ay vadeli, 2 yılı geri ödemesiz** olacak şekilde gençlerimizin istifadesine sunacağız.

Türkiye Yeşilay Cemiyetiyle iş birliğinde; gençleri ve aileyi tehdit eden madde bağımlılığıyla mücadeleyi kararlılıkla sürdüreceğiz.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Çocukların milli değerlere sahip, kendine güvenen, eğitilmiş ve sağlıklı birer fert olarak yetişmeleri için tüm gayretimizle

- 2024 YILI BÜTÇE KANUNU TEKLİFİ VE 2022 YILI KESİN HESAP KANUNU TEKLİFİ
- PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SUNUŞ KONUŞMASI / 22 KASIM 2023

çalışıyoruz. Bu kapsamda çocukların sağlıklı gelişimi ve ebeveyn becerilerinin desteklenmesi için eğitim programları düzenliyoruz.

Çocukların Korunması ve Gelişiminin Sağlanması programına 2023 yılında ayırdığımız bütçe 14 milyar lirayken, 2024 yılında yüzde 90 oranında bir artışla bu programa 26,5 milyar lira ödenek tahsis ettik.

0-3 yaş dönemi çocuklara bakım ve eğitim hizmeti veren kurumların sayısını artıracak çalışmalar yapıyoruz. Bu kapsamda **“Mahalle Odaklı Kreş Modelini”** başlatıyoruz. Türkiye'nin dört bir yanında yaygınlaştıracığımız bu modelle özellikle kadınların ev veya iş hayatı arasında bir tercih yapmak zorunda olmalarının önüne geçmeyi hedefliyoruz.

164 bin çocuğu ailelerinin yanında ve sosyal çevresinden koparmadan **“Sosyal ve Ekonomik Destek”** programıyla takip ediyoruz. Psikososyal destek ihtiyacı olanlara sosyal hizmet, maddi zorluk yaşayan ailelere aylık **3 bin 571 lira** maddi destek sağlıyoruz.

Sayın Emine Erdoğan Hanımefendinin himayelerinde yürüttüğümüz **“Gönül Elçileri Projesi”** ile ailelerinden ayrı düşmüş çocuklar sevgi ve şefkatle büyüyorlar. Nitekim koruyucu aile yanında kalan çocuk sayısını 2023 yılı itibarıyla **9 bin 535'e** çıkardık. Her bir çocuk için **5 bin 705 lira** destek sağlıyoruz.

Koruyucu aile sisteminin güçlendirilmesi, uzman ve geçici koruyucu aile programının yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

“Evlat Edinme” hizmetiyle sadece bu yıl **494 çocuk** sıcak bir yuvaya kavuştu. Böylece **19 bin 441 çocuğun** aile şefkatiyle büyümelerini sağladık.

Çocuk bakım kuruluşlarımızda büyük bir hizmet dönüşümü gerçekleştirdik. Bugün **14 bin 464 çocuk; 1.185 çocuk evi, 116 çocuk evleri sitesi ve 64 ihtisaslaştırılmış çocuk evleri sitesinde** aile ortamında büyümelerini sağlıyoruz.

Bu çocuklar arasında bulunan **2 bin 828 engelli çocuğa** özel koruma ve bakım hizmeti veriyoruz.

Uzman personelimizin gayreti ve sevgisi, sizlerin ve aziz milletimizin desteğiyle çocukları hayata hazırlıyoruz.

Şu an kuruluşlarımızda kalan ve en az bir spor dalıyla uğraşan **5 bin 517 çocuk** bulunuyor. **20'si milli, 1.557'si lisanslı ve 3 bin 960'ı amatör olan sporcu çocuklarla** gurur duyuyoruz. Mayıs ayında gerçekleşen Okullar Avrupa Satranç Şampiyonasında bir gümüş madalya kazandık. Ulusal müsabakalarda ise farklı branşlarda 175 adet derece elde ettik.

Daha fazla çocuğun ulusal ve uluslararası müsabakalarda yer almasını teşvik ediyoruz. Sporun yanı sıra kültür, sanat, teknoloji ve bilişim alanlarına meraklı olan çocukları destekliyoruz. Yeteneklerini geliştirecek programlara katılmalarını sağlıyoruz. Ayrıca mesleki gelişimlerine katkı sunmak için özel staj programları hazırlıyoruz.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Bugün itibariyle devlet korumasındaki **61 bin 480 gencimizin kamuda istihdam** edilmesini sağladık. Gençlerin özel sektörde istihdam edilmesini de teşvik ediyoruz.

Bu kapsamda işe girişlerinden itibaren beş yıl boyunca gençlerin SGK primlerinin tamamını biz ödüyoruz.

Gündüzlü çocuk hizmet birimi olan **Çocuk Yaşam Merkez'inin** pilot uygulamasını geçen yıl Bursa'da faaliyete geçirmiştik.

Bu yıl da Kahramanmaraş ve Hatay'da hizmete açtığımız Çocuk Yaşam Merkezlerimizi yaygınlaştırmak için çalışmalarımıza devam ediyoruz.

Çocuk katılımında dünyada örnek olan Çocuk Hakları Komitelerini kurduk. Komite üyesi olan 880'i engelli, 41 bin 209 çocuk, çocuk haklarına yönelik yürüttüğümüz çalışmalarda aktif bir şekilde görev alıyor.

- 2024 YILI BÜTÇE KANUNU TEKLİFİ VE 2022 YILI KESİN HESAP KANUNU TEKLİFİ
- PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SUNUŞ KONUŞMASI / 22 KASIM 2023

Çocukların, haklarıyla birlikte sorumluluklarının da farkında olacağı politikalar oluşturuyoruz. Bu kapsamda bu yıl Nisan ayında ilk Çocuk Şûrasını gerçekleştirdik. Hafta başında bir araya geldiğimiz 24. Çocuk Forumu da bu hedefimizi gerçekleştirmede önemli bir aşama oldu.

“Çocuklar Güvende” ekiplerimizin **sayısı 382’yi** buldu. Ekiplerimizle okulları ziyaret ediyor, çocukları karşılaşılabilecekleri tehlikelerden uzak tutmaya gayret ediyoruz.

Çocuklarımızın zarar görebileceği içerikleri yakından takip ettik. Bunun yanı sıra dijital zorbalığı önleyici eğitimler düzenliyoruz. İnsanı koruyan her şeyin ailenin ve toplumun kimliğini koruduğu inancıyla RTÜK ile **“Çocukların Dijital Mahremiyetine Yönelik”** çalışmalarımızı başlattık.

Yetimleri unutmadık. Ülkemizde sayısı **352 bini bulan öksüz ve yetim çocuğa** sosyal hizmetlerimizi ve yardımlarımızı ulaştırıyoruz. Son iki yılda **31 bin 687 çocuğu** ve ailesini bizzat ziyaret ederek ihtiyaçlarını yerinde tespit ettik.

Ailesinden ayrı düşmüş, yabancı uyruklu çocuklara psikososyal destek sağlıyoruz. Kolluk birimlerinden teslim alınan bu çocukları uzman ekiplerimiz gözetiminde kuruluşlarımızda misafir ediyoruz. Bu kapsamda ülkemizde yaşayan **385 binden fazla yabancı uyruklu çocuğa** ulaşarak sosyal uyum hizmeti sunduk.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Engelli kardeşlerimiz için eğitim, bakım, rehabilitasyon, istihdam ve erişilebilirlik başta olmak üzere her alanda önemli politikalar hayata geçirdik.

Bu yıl **Engellilerin Toplumsal Hayata Katılımı ve Özel Eğitim Programına** yüzde 71 artış oranıyla 72,3 milyar lira bütçe ayırdık. 2002’den bu yana **68 bin 108 engelli vatandaşımızı kendileri için uygun olan kadrolara** atadık. Bu yıl Şubat ayında 2 bin 323

engelli vatandaşımızın atamalarını gerçekleştirmiştik. Bu vesileyle kısa bir süre içerisinde yeni engelli atamalarının yapılacağını müjdesini de sizlerle ve milletimizle paylaşmak isterim.

Çalışma ortamlarını engellilerin ihtiyaçlarına göre düzenleyen korumalı iş yerlerine kaynak aktardık.

Engelli vatandaşların aile bütünlüklerini muhafaza edecek şekilde bakımlarının evde yapılmasını önceliyoruz. Ailelerine aylık **5.097 liralık evde bakım** yardımı yapıyoruz.

Bugün bu hizmetten **562 bin 267 kişi** faydalaniyor. Bu kapsamda 2006 yılından bugüne kadar **110,5 milyar liralık** ödeme gerçekleştirdik.

Özel bakıma ihtiyacı olan **7.049 engelli için 107 Bakım ve Rehabilitasyon Merkezimizde** gece gündüz demeden hizmet veriyoruz.

310 Özel Bakım Merkezi, 136 Gündüzlü Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi ve 149 Umut Eviyle, engelli vatandaşlarımıza hizmet sunuyoruz. Bunun yanı sıra engelli ailelerinin kendilerine vakit ayırmalarına imkân sağlamak için yatılı kuruluşlarımızda misafir bakım hizmeti sunuyoruz.

Engelli Hakları İzleme ve Değerlendirme Kurulu ile engelli haklarının korunması ve güçlendirilmesine yönelik çalışmalar yürütüyoruz. Kurul, bu yıl teknik bir çalıştay gerçekleştirdi. Çalıştaydan elde ettiğimiz sonuçlar doğrultusunda ülkemizin koşullarına uygun uzun süreli bakım güvence sistemini hayata geçireceğiz.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Yaşlıların topluma katılımını üst düzeyde tutacak özel politikalar geliştiriyoruz. **Aktif ve Sağlıklı Yaşlanma Programına** yüzde 102 artış oranıyla 2024 yılında 8,5 milyar lira bütçe ayırdık.

Bu kapsamda on gün önce Sayın Cumhurbaşkanımızın

- 2024 YILI BÜTÇE KANUNU TEKLİFİ VE 2022 YILI KESİN HESAP KANUNU TEKLİFİ
- PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SUNUŞ KONUŞMASI / 22 KASIM 2023

vizyonuyla ecdat yadigarı **Darülaceze Sosyal Yaşam Şehrini** milletimizin hizmetine sunduk. Geniş yaşam alanları, cami, havra ve kilisesiyle, rehabilitasyon merkezleri, hasta poliklinikleri, çocuk yuvası ve atölyeleriyle dünyaya örnek olacak bir yaşam alanı oluşturduk.

Darülaceze 128 yıldır olduğu gibi yardıma ihtiyacı olan çocuklar, gençler, yaşlılar ve hastalar için yuva olmaya devam edecek.

Tıpkı burada olduğu gibi **168 huzurevinde 14 bin 637 yaşlıya bakım** hizmetini yatılı olarak sunuyoruz. Ayrıca 13 bin 312 yaşlıya özel kuruluşlarca işletilen **268 huzurevinde** bakım hizmeti sağlıyoruz.

2016 yılında başlattığımız **Yaşlı Destek Programıyla** yaşlıların temel bakımlarını evlerinde yapıyoruz. Bu kapsamda belediyelere proje bazlı kaynak aktarıyoruz. Programla **87 bin 479 hanede, 128 bin 148 yaşlıya** hizmet götürdük. Engelli ve yaşlıların toplumsal hayata katılımlarına destek olmak için şehir içi toplu taşımadan ücretsiz olarak yararlanmalarını sağladık.

Bu kapsamda 2015 yılından bugüne kadar **1,9 milyar** lira ödeme yaptık. Araç başına yaptığımız ödemeyi bu yıl yüzde 100'den fazla artırdık.

Yaşlıların dijital okuryazarlığını geliştirmek için **“Dijital Bahar Odaları”** kurduk. Yaşlılar için **Üçüncü Yaş Üniversitelerini** yaygınlaştırıyoruz.

TÜİK ile **Yaşlı Profili Araştırması** yapıyoruz. Yaşlılara yönelik politikalarımızın seyrini belirleyecek bu araştırmanın ön sonuçlarını 2024'ün Mart ayında kamuoyu ile paylaşacağız.

Yaşlı ve engelliler için yürüttüğümüz çalışmalarımızın kapsamını daha da genişletiyoruz. Yeni dönemde hizmetlerimizin önem ve yoğunluğunu göz önüne alarak bu alanı, iki müstakil genel müdürlük olarak yeniden düzenleyip, çalışmalarını daha spesifik hale getireceğiz.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Kadının medeniyetimizde her daim saygın bir yeri olmuştur. Şefkatin ve merhametin simgesi olan Anadolu kadını, geçmişten bugüne her türlü sıkıntıya fedakârca göğüs germiş, her zaman devletin, milletin yanında olmuştur.

Son 22 yılda, ülkemizin büyümesinde, gelişmesinde ve kalkınmasında önemli roller üstlenen kadınların hak ve özgürlüklerinin genişletilmesi, refahının artırılması, her alanda etkin bir şekilde yer almaları için önemli adımlar attık. Genel istihdam oranı yüzde 12 artarken, kadın istihdamını **yüzde 25 oranında artırdık**.

Her geçen gün daha fazla kadının istihdam ediliyor olması hepimiz için son derece mutluluk verici bir durumdur. Fakat bunu yeterli görmüyoruz. Bu oranı artırmak, kadın istihdamını güçlendirmek için çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

İŞKUR eğitimleri, KOSGEB ve KOBİ destekleriyle kadınlara yeni iş imkanları sağladık.

KOBİ sahibi ve esnaf kadın girişimcilerin sosyo-ekonomik konumlarını güçlendirerek ihracat ve e-ihracatta daha fazla yer almalarını sağlayacak ve kadın girişimciliğini daha da yaygınlaştıracamız. Mühendislik, bilişim teknolojileri, imalat ve inşaat gibi yüksek katma değer sağlayan alanlarda kadının güçlenmesine yönelik çalışmalarımızı artıracamız.

İki bakanlığımızla birlikte yürüttüğümüz çalışmalarla **1.008 yeni kadın kooperatifinin** kurulmasını sağladık. **“Kadınların Kooperatifler Yoluyla Güçlendirilmesi Projesi”** ile **7 bin 114 kadına** ürün geliştirme ve gıda güvenliği konularında danışmanlık ve eğitim hizmeti verdik.

“Geleceğini Kuran Genç Kadınlar Projesi” ile 11 ilimizde kadınların ihtiyaçlarına göre eğitim ve danışmanlık faaliyetleri yürütüyoruz. **3.067 kadına** ulaştığımız bu programla birçok alanda eğitimler düzenliyoruz. Genç kadınlarımızın Türkiye'nin

- 2024 YILI BÜTÇE KANUNU TEKLİFİ VE 2022 YILI KESİN HESAP KANUNU TEKLİFİ
- PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SUNUŞ KONUŞMASI / 22 KASIM 2023

her yerinde iş, staj, eğitim ve girişim desteğine ulaşmalarına destek oluyoruz.

“Türkiye’de Kadın-Erkek Eşitliğine Duyarlı Planlama ve Bütçeleme Projesi” ile kadın ve erkeklerin farklı öncelik ve ihtiyaçlarını gözeten bir bakış açısını planlama ve bütçelemenin tüm aşamalarına yansıtmayı hedefliyoruz. Ülkemizde bu yaklaşımı sistematik ve sürdürülebilir kılmak için çalışıyoruz.

Sayın Başkan, Kıymetli Milletvekilleri,

Hayatın hangi alanında olursa olsun kadınların şiddetle karşı karşıya kalması hukuken de vicdanen de ahlaken de asla kabul edilemez.

Kadına yönelik şiddet fiziksel, psikolojik ve ekonomik boyutları olan can yakıcı bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Tüm bu boyutlarını göz önünde bulundurarak mücadelemizi sıfır tolerans ilkesiyle büyük bir kararlılıkla sürdürüyoruz ve sürdürmeye devam edeceğiz.

Bugün küresel bir sorun olan kadına yönelik şiddetle hepimiz aynı kararlılıkla mücadelemizi yürütmeliyiz.

Kadının Güçlenmesi Programına ayırdığımız bütçeyi 2024 yılı için yüzde 165 oranında artırdık.

6284 sayılı **Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele** Kanunu ile kadına yönelik şiddetle mücadelede dünyada eşi benzeri az bulunan bir hukuki düzenlemeye sahibiz. Bu kapsamda **Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele IV. Ulusal Eylem Planı** ile 2024 yılı faaliyet planımızı bu hafta sonu kamuoyuyla paylaşacağız.

“Kadının Güçlenmesi 2. Strateji Belgesi ve Eylem Planı” ile eğitim, sağlık, ekonomi, liderlik ve karar alma mekanizmalarına katılım, çevre ve iklim değişikliği konularında temel politikalarımızı güçlendireceğiz.

Şiddetle mücadele politikalarımız için önemli bir kaynak olacak **“Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmasının”** üçüncüsünü 2024 yılının ilk yarısında yapacağız.

Mevcut koşulları göz önünde bulundurarak genişlettiğimiz **Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Genelgesinin**, birkaç gün içerisinde yayımlanacağını dile getirmek isterim.

İçişleri Bakanlığımızla birlikte yürüttüğümüz ve 11 dil desteği bulunan KADES uygulaması ile şiddet ihbarlarına daha hızlı ve daha etkili bir şekilde cevap veriyoruz. Alo 183 Sosyal Destek Hattı, WhatsApp ve BİP uygulamaları ile anlık danışmanlık hizmeti veriyoruz. Şiddet mağduru kadınların ve beraberindeki çocukların adalete erişimlerini kolaylaştırdık.

“Şiddetle mücadele toplumsal bilinçle başlar.” diyerek kamu çalışanlarına, sivil toplum kuruluşlarına ve tüm paydaşlarımıza farkındalığı artırıcı eğitimler veriyoruz. Bu kapsamda bugün itibariyle 4 milyondan fazla kişinin eğitim almasını sağladık.

81 ilde bulunan ŞÖNİM’lerle 2012’den bugüne kadar toplam **1 milyon 618 bin** kişiye hizmet verdik. Merkezlerimizin sayısını artırmak için çalışmalarımız devam ediyor. 2024 yılında Adana, Antalya, Bursa, İstanbul, İzmir, Konya ve Şanlıurfa’da yeni ŞÖNİM’leri faaliyete geçireceğiz.

Bunun yanı sıra, Sosyal Hizmet Merkezlerimizde, **Şiddetle Mücadele İrtibat Noktaları** oluşturarak hizmet veriyoruz.

2002 yılında kapasitesi **283 olan 11 kadın konukevimiz** bulunuyorken, bu yıl itibariyle **112’si Bakanlığımıza bağlı olmak üzere 149 kadın konukevinde 3 bin 650 kadına** yardım eli uzatıyoruz.

Gizlilik esasına göre hizmet veren konukevlerimizde kadınların psikososyal destek almalarını sağlıyoruz. Kadınlar ve çocukların özellikle anne-çocuk ilişkisine destek oluyoruz, psikolojik gelişimlerine katkı sağlıyoruz.

Kadın konukevlerini mağdur kadınların ve beraberindeki

- 2024 YILI BÜTÇE KANUNU TEKLİFİ VE 2022 YILI KESİN HESAP KANUNU TEKLİFİ
- PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SUNUŞ KONUŞMASI / 22 KASIM 2023

çocuklarının risk durumları ve farklı ihtiyaçlarına göre yapılandırıyoruz. Bu doğrultuda, **15 ilde 17 kadın konukevini** ihtisaslaştırdık.

Eğitimlerimizle, konukevlerinde kalan kadınların, bilgi ve becerilerini geliştirmelerine, toplumsal ve ekonomik hayata daha güçlü bir şekilde katılımlarına destek oluyoruz.

Finansal okuryazarlık ve teknoloji eğitimleriyle kendi işlerini kurma imkânı sağlıyoruz. Ayrıca şiddet mağduru kadınlara ekonomik destek ve çocukları için ücretsiz kreş hizmeti sunuyoruz.

Erken yaşta ve zorla evlilikleri önlemek için 28 ilde acil eylem planlarımızı etkili bir şekilde yürütüyoruz.

Bu kapsamda 2002 yılından bugüne 16-17 yaş grubunda evlenen kız çocuklarının oranını yüzde 73 azalttık.

Kadın, çocuk ve aile bireylerine yönelik her türlü şiddet, istismar ve ihmal vakalarının hukuki süreçlerini **81 ilde 350 avukatımızla** titizlikle takip ediyor, davalarda mağdurların yanında yer alıyoruz.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Türkiye Cumhuriyeti, şehitlerimiz ve gazilerimizin kahramanlıkları ve fedakârlıklarının eseridir. Onların emanetlerine sahip çıkmak vefa borcumuzdur, gönül borcumuzdur. Bu anlayışla şehit yakını ve gazileri ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda destekliyoruz.

Bu kapsamda şehit yakını, gazi ve gazi yakını **48 bin 819 kişinin kamuda istihdamını** sağladık.

Nisan ayında yaptığımız değişiklikle muharip gazilerin şeref aylıklarının sosyal güvencesi olup olmadığına bakılmaksızın eşitlenmesini sağladık.

Toplam **226 bin 367 ücretsiz seyahat kartını** şehit yakını, gazi ve gazi yakınları ile vazife malullerimize ulaştırdık.

30 bin 929 Kıbrıs Gazimize **Millî Mücadele Madalyalarını** tevcih ettik.

Bu yıl 81 ilde sınavlara giren şehit ve gazilerin çocuklarına **3 bin 296 rehberlik ve danışmanlık** hizmeti sunduk. Kariyer planlamalarına yardımcı olduk.

Türkiye Şehit Yakınları ve Gaziler Dayanışma Vakfımızla şehit yakını ve gazilere hizmet etmeye devam ediyoruz.

15 Temmuz, İstanbul Beşiktaş Saldırısı ve Zeytin Dalı Harekâtında hayatını kaybeden şehit yakını ve gaziler için yapılan şartlı bağışları hak sahiplerine aylık ödemeler halinde aktardık.

Yardım miktarını **2 bin 600 liradan 4 bin liraya** çıkardık. Son iki yılda bayramlarda, 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik gününde ilave ödemeler gerçekleştirdik.

Hak sahibi şehit yakını ve gazilere bugüne kadar **569,9 milyon Türk Lirası** ödeme yaptık.

Bu ayın başında 2.863 şehit yakını ve gazinin toplu ödeme talebini yerine getirdik.

Vakıf hesaplarında bulunan 7,2 milyon Türk Lirası ile 15 Temmuz Dayanışma Kampanyası kapsamında 218 hak sahibine tercihleri doğrultusunda aylık ödeme yapmaya devam ediyoruz.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Sosyal devlet olmanın gereğini yerine getirerek ihtiyaç sahibi olanlara yardım eli uzatmaya devam ediyoruz. Toplumun tüm kesimleriyle Türkiye'nin büyüyen ve gelişen refahını paylaşıyoruz. Bugün sosyal yardımlardan faydalananların yüzde 82'si çalışamayacak durumda olan vatandaşlarımızdan oluşuyor.

Vatandaşlarımızın ihtiyaçlarını gözeterek geliştirdiğimiz sosyal yardım programlarıyla ihtiyaç sahiplerine doğrudan ulaşıyoruz. Kapsayıcılığı ve erişilebilirliğini artırdığımız sosyal yardımlarla yoksulluğun olumsuz etkisiyle mücadele ediyoruz.

Sosyal yardımları değişen ihtiyaç gruplarına göre çeşitlendirdik. Buna bağlı olarak 2022 yılı itibariyle sosyal yardımların farklı

kalemlerinden **4,4 milyon hane** yararlandı.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Kadınların sosyal, kültürel, kişisel ve mesleki gelişimlerine katkı sağlamak için sadece bu yıl **279 Aile Destek Merkezi ve 61 Sosyal Dayanışma Merkezi** açtık. Böylece **ADEM sayısını 610'a, SODAM sayısını 108'e çıkardık. Türkiye Aile Destek Programımızı** 1 yıl daha uzattık.

2010 yılında başlayan yaşlıların ve engellilerin kişisel bakımlarının yapılmasını geçtiğimiz yıl ulusal bir program haline getirdik. Böylece **Ulusal Vefa Programı** ile yaşlıların ve engellilerin zaruri ihtiyaçlarının düzenli olarak karşılanmasını sağlıyoruz.

Bu kapsamda 2022 yılında **59 bin yaşlı ve engelli** vatandaşa hizmet verirken 2023 yılında hizmet götürdüğümüz yaşlı ve engelli sayısını **126 bin 40'a** çıkardık.

Çalışabilecek durumda olan vatandaşlarımıza İŞKUR üzerinden iş imkânı sağlıyoruz. Düzenli sosyal yardım alırken istihdam edilen kişilerin 12 ay boyunca işveren sigorta primini ödüyor. Bu kişilere, brüt asgari ücretin yüzde 10'una kadar ve tek seferlik 4 bin 471 lira işe başlama yardımı yapıyoruz. Ayrıca eğitim, gıda ve kömür yardımlarında öncelik tanıyor, Eğitim ve Sağlık Yardımını 12 ay boyunca devam ettiriyoruz.

Dünyadaki en kuşatıcı sosyal destek sistemine sahip ülkelerden biri olarak

2024 yılı Bakanlığımız bütçesinde;

- Ücretsiz seyahat desteği için 740 milyon,
- Koruyucu aile programı için 1,4 milyar,
- İhtiyaç sahibi ailelerin çocukları için 12,5 milyar,
- Aile destek programı için 32 milyar,
- Engelli vatandaşlarımızın evde bakımları için 56,2 milyar,

- Bakımı yapılan engelli ve yaşlı yakınları için 64,1 milyar,
- Sağlık primi giderlerini karşılayamayan vatandaşlarımız için 100,5 milyar lira kaynak ayırdık.

Yardımlarımızın etkinliğini artırıp sosyal yardımları daha bütüncül bir şekilde ihtiyaç sahiplerine ulaştıracacağız. Sosyal yardım alanların istihdam edilmelerine özel önem vereceğiz. Atacağımız güçlü dijitalleşme adımlarıyla sosyal yardımları sadeleştireceğiz. Protokol imzaladığımız 19 STK ile saha performansımızı artırarak vatandaşlarımıza hizmetlerimizi daha hızlı bir şekilde ulaştırıyoruz. Önümüzdeki günlerde deprem bölgesi için STK'larla "Eğitim ve Vaka Yönlendirme Çalıştayı" yapacağız.

Değerli Başkan, Kıymetli Milletvekilleri,

Uluslararası platformlarda aile, kadın, çocuk, engelli ve yaşlı hakları konusunda çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bu yıl içinde imzaladığımız 5 uluslararası anlaşmayla taraf olduğumuz anlaşma sayısını 35'e çıkardık.

Yurt dışı temsilciliklerimizle vatandaşlarımıza ve soydaşlarımıza sosyal konularda destek oluyor, ülkemizle olan bağlarını güçlendiriyoruz.

Türk aile yapısının ve değerlerinin muhafaza edilmesi için çalışmalar yürütüyoruz.

Bu kapsamda Almanya Düsseldorf'da ilk ataşeliğimizi açmıştık. Bunu Hamburg, Köln ve Stuttgart ataşeliklerimiz takip etti. Ayrıca Berlin'de bir müşavirliğimiz faaliyete başladı. Türklerin yoğun olarak yaşadığı yerlerde yeni yurt dışı temsilcilikleri açmak için çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Bugün itibarıyla 76 ülkede 1.883 uluslararası sosyal hizmet vaka çalışması yürüttük.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Kısa bir süre önce ek ders karşılığı çalışan personelimizin şartlarını iyileştirdik. Diğer alanlarda çalışan arkadaşlarımızın da beklentileri olduğunun farkındayız. Çalışanlarımızın tüm haklarını gözeterek beklentilerini karşılamak için elimizden gelen tüm çabayı göstereceğiz.

Yeni dönemde Bakanlığımıza bağlı tüm birimlerimiz arasında iletişim ağını daha da güçlendireceğimiz yeni bir uygulama başlatıyoruz.

Kuruluşlarımız ve sosyal yardımlardan faydalanan vatandaşlarımız arasındaki koordinasyonu güçlendireceğiz. Bir yandan kuruluşlarımızın hizmet standartlarını yükseltecek, diğer yandan vatandaşlarımıza sunduğumuz maddi ve manevi desteğimizin hakkaniyetle ulaştırılmasını sağlayacağız.

Bu yıl 3 huzurevini, çocukların kalacağı 4 çocuk evi sitesini, bir engelsiz yaşam merkezini, bir kadın konukevini, bir sosyal hizmet merkezi ve il müdürlüğünü bütçe imkanlarıyla milletimizin hizmetine sunduk.

2024 yılı bütçemizle de 8 huzurevini, 4 engelsiz yaşam merkezini, 4 çocuk evleri sitesini, bir kadın konuk evini, 5 sosyal hizmet merkezi ve il müdürlüğünün yapım ve hizmete alma faaliyetlerini sürdüreceğiz.

Konuşmamın sonunda Sayıştay Başkanlığının denetim raporlarına ve bu raporlara ilişkin genel değerlendirmelerimize de değinmek istiyorum. Rapor doğrultusunda özel hizmet içi eğitimler düzenledik.

Bulguları azaltma adına yapılan eğitimlerin yanında ödeme birimlerinin alt yapısını güçlendiriyor ve kullanılan yazılımları yeniliyoruz.

Son olarak; 2022 yılı kesin hesaba ilişkin olarak bütçemizin yüzde 99,6'sına tekabül eden **100 milyar liralık ödeneği** kullandık.

2024 yılı bütçe teklifimiz ise **334 milyar 349 milyon 925 bin Türk Lirasıdır.**

Bakanlığımız merkez ve taşra birimlerinin;

- Personel Giderlerine 28,4 milyar,
- Sosyal Güvenlik Giderlerine 4,3 milyar,
- Mal ve Hizmet Alım Giderlerine 13,7 milyar,
- Cari Transferlere 283,5 milyar,
- Sermaye Giderlerine 4,1 milyar,
- Sermaye Transferlerine 5,2 milyon Türk Lirası bütçe tahsis edilmektedir.

Sayın Başkan, Kıymetli Milletvekilleri,

En büyük gayemiz kadını erkeği, genci yaşlısı, çocuğu engellisiyle 85 milyon büyük Türkiye ailesinin huzur ve barış içerisinde yaşamalarıdır.

Bu anlayışla, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın ortaya koyduğu "Türkiye Yüzyılı" hedefleri doğrultusunda; tüm ekibimizle birlikte aziz milletimiz için gece gündüz demeden hizmet etmeye devam edeceğiz. Bu vesileyle sözlerime son verirken Sayın Başkanımıza, Plan ve Bütçe Komisyonu Üyelerimize, değerli milletvekillerimize, tüm mesai arkadaşlarıma, ayrı ayrı teşekkür ederim. 2024 yılı Bütçemizin hayırlı olmasını diler, saygılar sunarım.

- 2024 YILI BÜTÇE KANUNU TEKLİFİ VE 2022 YILI KESİN HESAP KANUNU TEKLİFİ
- PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SUNUŞ KONUŞMASI / 22 KASIM 2023

Notlar

Notlar

TÜRKİYE
YÜZYILI

TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN YÜZÜNCÜ YILI

www.aile.gov.tr